

Motion till riksdagen 2021/22:4450

av **Fredrik Malm m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2021/22:111 Mer tid till lärande – extra studietid och utökad lovskola

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolor ska ha behörighet att föreskriva extra studietid för de elever som behöver läxhjälp eller annat stöd med skolarbetet utanför ordinarie undervisningstid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att huvudmän ska arrangera lovskola för elever fr.o.m. årskurs 4 i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorn ska ha möjlighet att föreskriva obligatorisk lovskola för en elev som behöver extra undervisningstid förlagd till loven och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbuden mot kvälls- och helgundervisning helt bör slopas gällande de verksamheter som tas upp i propositionen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Liberalerna sätter skolan först. Genom att rusta individen med kunskap, bildning och färdigheter lägger vi grunden för mer frihet och egenmakt. Ett starkt skolsystem är en avgörande fråga för att bygga ett starkare samhälle. Om skolsystemet präglas av hög kvalitet förbättras möjligheterna att motverka problem i form av utanförskap, arbetslöshet och segregation markant.

Arbetet för en starkare kunskapsskola får inte avstanna. Det råder fortsatt allvarliga problem med både bristfällig studiero, omfattande lärarbrist och undermåliga kunskapsresultat på många skolor i socialt utsatta områden. Det finns även behov av konkreta reformer för att stimulera och främja högpresterande elevers skolgång. Ingen elev ska

hållas tillbaka i skolan – oavsett om det handlar om elever som möts av låga förväntningar eller elever som inte får tillräcklig akademisk stimulans.

En elevs skolgång går aldrig i repris. Det är därför Liberalerna fäster så stor vikt vid att både kvaliteten på undervisningen och förväntningarna på eleverna ska vara höga. Lika avgörande är att elever får likvärdiga förutsättningar att lyckas, och där är en avgörande faktor tiden.

Den svenska skolan har kort undervisningstid jämfört med andra länder. Detta börjar redan i lågstadiet. I jämförelse med OECD-snittet ligger den svenska skolans lågstadium tydligt lägre både vad gäller antalet skoldagar per år och antalet undervisningstimmar. Samma mönster återfinns i skolväsendet som helhet.

Elever som redan är studiemotiverade, och som kommer från hem där föräldrarna stöttar dem i skolarbetet, påverkas troligen inte så mycket av detta. Men förlorarna blir de elever som i olika avseenden har andra förutsättningar. Mycket tid i skolan och mycket tid åt studierna är en av de viktigaste pusselbitarna för att skolan ska lyckas i sitt kompensatoriska uppdrag. Alla elever ska ha chans att lyckas i skolan.

Därför har Liberalerna under lång tid arbetat för fler timmar åt skolarbetet. Timplanen för viktiga skolämnen har byggts ut, verksamheten med läxläsning har utvecklats och lovskola har införts för elever som har behov av extra lektionstid för att nå målen.

Regeringens proposition innehåller fler förslag som går i den riktningen. Det är positivt, men problemet är att de åtgärder som föreslås är så vaga att de riskerar att inte uppnå det avsedda syftet.

I propositionen föreslås att elever i grundskolans årskurs 4–9 ska erbjudas extra studietid för att få hjälp med läxor och annat skolarbete. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och deltagandet ska vara frivilligt.

Lärare ska ansvara för och leda studietiden samtidigt som annan personal ska kunna medverka. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden.

Att stärka skolans uppdrag att stötta med skolarbetet är positivt, och ligger i linje med Liberalernas politik. Problemet är att denna åtgärd helt bygger på frivillighet. Det finns en betydande risk att de elever som verkligen skulle behöva extra stöd med skolarbetet inte kommer att nås i tillräcklig utsträckning.

Detta är angeläget inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Det finns i dag stora skillnader mellan flickors och pojkars studieresultat, men också mellan flickors och pojkars motivation att delta i studietid. Som Jämställdhetsmyndigheten påpekar i sitt remissvar behöver detta förstås i ett helhetsperspektiv där också andra jämställdhetsaspekter beaktas. Men om alla förslag för att stärka elevers skolgång helt och hållet villkoras av elevens egen motivation, så riskerar skillnaderna mellan flickor och pojkar att öka ytterligare.

Vi vill stärka skolans möjlighet att motarbeta skolmisslyckanden. För att motverka det krävs många insatser och en förståelse för att behoven skiljer sig åt mellan de elever som inte blir behöriga. Liberalerna menar att skolor därför borde få ökad frihet och större möjligheter att vidta särskilda lösningar för elever i behov av detta. Därför behövs ytterligare ändringar i skollagen så att skolor även kan fatta beslut om att i viss utsträckning utöka antalet undervisningstimmar eller antalet skoldagar för de elever som behöver det.

Att ge skolan möjlighet att besluta om obligatorisk läxhjälp handlar om att ta skolans kompensatoriska uppdrag på allvar. Varje år går över 15 000 elever ut grundskolan utan att nå behörighet. För att bryta det mönstret måste varje elevs unika behov uppmärksammas mer och skolan måste också ges förutsättningar att sätta in insatser. Liberalerna

menar att det bör vara både fullt tillåtet och möjligt för skolor att sätta in extra lektioner för elever som behöver det – även om det sker efter skoldagens ordinarie slut.

Samma problem återkommer när det gäller förslaget i propositionen om att utöka den skollagsreglerade lovskolan. Liberalerna har varit starkt pådrivande för lovskola och har givetvis inget att invända mot att omfattningen utökas. Däremot innehåller regeringens förslag två centrala svagheter: för det första att lovskola endast ska erbjudas alldeles i slutet av grundskolan, och för det andra att lovskola helt och hållet bygger på frivillighet från elevens sida.

För att skapa bättre förutsättningar för fler elever att lyckas i skolan är tidiga insatser avgörande. Liberalerna vill därför utvidga lovskolan och göra det obligatoriskt för huvudmän att arrangera det för elever fr.o.m. årskurs 4 i grundskolan.

Lovskola är i dag frivilligt, och regeringens förslag innehåller ingen ändring i den delen. Liberalerna anser att en rektor som bedömer att det vore nödvändigt med extra undervisningstid förlagd till loven för att en elev ska lyckas nå målen bör ha mandat att föreskriva obligatorisk lovskola för eleven.

Den nu gällande skollagen begränsar hur mycket undervisning elever kan få samt när den får äga rum. Exempelvis är det inte tillåtet med undervisning på helger. Under pandemin har regeringen infört ett tillfälligt undantag som gör det tillåtet för skolor att införa kvällsskola. Liberalerna vill gå längre och föreslår att skollagen ska skrivas om permanent, så att förbuden mot exempelvis kvälls- och helgundervisning helt slopas i grund- och gymnasieskolan. Vi menar att rektorernas och lärarnas professionella omdöme i högre utsträckning måste avgöra vilka insatser som behövs för att fler elever ska lyckas i skolan. Detta kommer Liberalerna att återkomma till i annat sammanhang. Gällande de verksamheter som tas upp i den nu aktuella propositionen anser vi att förbuden mot kvälls- och helgundervisning helt bör slopas.

Fredrik Malm (L)

Maria Nilsson (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Gulan Avci (L)

Christer Nylander (L)

Mats Persson (L)

Allan Widman (L)